

# Samenvatting

Om het aantal arbeidsongevallen sterk te doen dalen, wilde de regering – naast een reeks andere maatregelen – de financiële verantwoordelijkheid van de werkgevers vergroten. Daarvoor kreeg Fedris, het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's, in 2009 twee bijkomende preventie-opdrachten: een stelsel van premiedifferentiatie opzetten en een stelsel creëren van ondernemingen met een verzaamd risico, waarbij ondernemingen met een hoger risico op arbeidsongevallen een extra preventiebijdrage betalen.

Het Rekenhof onderzocht of de wettelijke regeling van deze maatregelen werd opgezet, uitgevoerd en opgevolgd volgens de uitgangspunten.

De premiedifferentiatie op basis van een bonus-malussysteem werd niet uitgevoerd, onder meer omdat het uitvoeringsbesluit werd vernietigd. Fedris verkent tot op heden andere mogelijkheden om, naargelang de resultaten van het preventiebeleid, het wettelijke principe van financiële beloning of bestraffing te kunnen uitvoeren. Het Rekenhof beveelt de ministers aan om een standpunt in te nemen over het al dan niet uitvoeren van de wettelijke bepaling over de verplichte premiedifferentiatie, of een alternatief te overwegen.

Het Rekenhof stelde vast dat het stelsel van ondernemingen met een verzaamd risico maar beperkt werd ingevuld doordat maar een klein aantal ondernemingen (200) moet worden geselecteerd. Sinds 2015 slaagt Fedris er zelfs niet meer in dat aantal te selecteren. De selectiecriteria zorgen er bovendien voor dat Fedris vooral kleine ondernemingen selecteert, terwijl daar slechts 19,1 % van de arbeidsongevallen gebeuren. Belangrijke risicosectoren met aanzienlijke tewerkstelling, zoals de uitzendsector of de havenarbeid, vallen buiten het stelsel, hoewel er in die sectoren veel zware arbeidsongevallen gebeuren. De minister bepaalde namelijk nog geen nadere regels voor de uitzendsector en Fedris kwam de verbintenis uit zijn bestuursovereenkomst niet na, nl. een voorstel formuleren om de arbeidsongevallen met havenarbeiders toe te wijzen aan de onderneming waar zij werkten. Fedris kwam evenmin zijn engagement na om tegen 2020 statistieken op te stellen van gedetacheerde werknemers met een arbeidsongeval in België.

De verzekeraars waren de voorbije jaren niet in staat om de preventiecontributie voldoende te innen. Voor de selectiejaren 2015 tot 2019 betaalde gemiddeld maar 62,2 % van de ondernemingen de contributie; wanneer ondernemingen niet betalen leidt het stelsel van het verzaamd risico niet tot meer preventie. Bovendien is de inningsgraad lager bij hoogerisicosectoren. De regelgeving bevat overigens geen sanctie bij niet-betaling. Ook kan niet worden uitgesloten dat het actieplan, gefinancierd door de preventiecontributie en opgesteld door de verzekeraars, overlapt met de acties die de preventiediensten van de onderneming zelf opstarten overeenkomstig de Welzijnswet, bv. naar aanleiding van een zogenaamd omstandig verslag bij een ernstig arbeidsongeval.

De nationale strategie Welzijn op het werk 2016-2020 moest ervoor zorgen dat de FOD WASO en Fedris samen de toepassing van de regelgeving ter voorkoming van ernstige arbeidsongevallen zouden verbeteren. Het samenwerkingsprotocol tussen Fedris en de FOD WASO uit 2020 waarborgt nog onvoldoende onderlinge afstemming, omdat de informatie bij de FOD WASO (waaronder de preventie maatregelen) niet gedigitaliseerd is, en de informatie uit de omstandige

verslagen en de genomen preventiemaatregelen niet rechtstreeks kan worden gekoppeld met de arbeidsongevallendatabank van Fedris.

De wijzigingen aan het stelsel van het verzwaard risico in 2015 en 2019 verhoogden de doeltreffendheid van het stelsel nog niet voldoende. Het aantal van 200 te selecteren ondernemingen werd niet meer gehaald en de preventie-instituten en de FOD WASO lieten na een meer actieve rol op te nemen.

De recent voorgestelde wijzigingen aan de regelgeving kunnen leiden tot meer geselecteerde ondernemingen en tot een betere inning van de preventiecontributie. De selectiecriteria en het aantal te selecteren ondernemingen wijzigen echter niet substantieel, waardoor de mogelijke impact van het stelsel verzwaard risico op de preventie van arbeidsongevallen zeer beperkt blijft. De bestaansreden zelf van het stelsel komt daardoor op de helling te staan.

Het Rekenhof beveelt de bevoegde ministers en administraties aan te evalueren of het stelsel van het verzwaard risico effectief leidt tot een daling van het aantal arbeidsongevallen en het stelsel zo nodig te heroverwegen. In afwachting daarvan kan het beheer van dit stelsel worden verbeterd op het vlak van selectie van de ondernemingen, inning van de preventiecontributie, opvolging van het aanwenden van de preventiecontributie en afstemming van het preventiebeleid tussen Fedris en de FOD.

In hun gezamenlijke antwoord geven de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en de minister van Economie en Werk aan het verslag van het Rekenhof met de betrokken instellingen te hebben besproken, om op basis van de aanbevelingen te komen tot een actieplan.